

WRESZCIE TEOLOGIA W POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Rok 2003 staje się rokiem przełomowym dla polskiej teologii, oczywiście pod względem formalnym. Wiemy, że PAN skupia w sobie całe gremia wybitnych naukowców z niemal wszystkich dziedzin nauki. Za czasów PRL ze względów ideologicznych nie mogło być mowy o tym, aby teologia – tak jak inne dyscypliny naukowe – mogła mieć swój komitet w PAN. W kręgach myślicieli marksistowskich i laickich teologia nie była uznawana za naukę. Nie było wydziałów teologicznych na wyższych uczelniach państwowych.

Na użytek ideologii charakterystyczną definicję nauki stworzył T. Kotarbiński. Według niego za dyscyplinę naukową można uważać taką, która jest wykładana na uniwersytetach. Teologia nie była w nich obecna, więc nie uznawano jej za naukę (KUL był uniwersytetem prywatnym, dlatego nie wchodził w grę, ATK czy PAT nie były uniwersytetami). Na marginesie można dodać, że we Francji od czasów rewolucji nie ma wydziałów teologicznych na uniwersytetach państwowych, a wyższe uczelnie katolickie są uważane za prywatne, a mimo to członkami Francuskiej Akademii Nauk są i osoby duchowne, np. przed kilku laty do jej grona został zaliczony kard. J. Ratzinger.

⁷ Por. H. S e w e r y n i a k, Z. K r z y s z o w s k i. *Wykaz publikacji profesora dra hab. Stanisława Nagy'ego SCJ*. RT 43:1996 z. 2 s. 17-30; Z. K r z y s z o w s k i. *Wykaz publikacji profesora dra hab. Stanisława Nagy'ego SCJ*. RT 48-49: 2001-2002 z. 9 s. 11-16.

Idea włączenia teologii do areopagu polskiej nauki była marzeniem niektórych teologów w Polsce, m.in. piszącego te słowa. Nawet po przemianach ustrojowych nie było rzeczą łatwą, aby ten cel zrealizować. Brakowało formalnych prób ze strony teologów, zaś w PAN nie było jeszcze odpowiedniego klimatu, aby taki akces się dokonał. Właściwie dopiero kolegium dziekanów wydziałów teologicznych, działające od kilku lat, powołało grupę inicjatywną, która nawiązała kontakty z I Wydziałem Nauk Społecznych PAN (z Prof. H. Samsonowiczem) oraz z prezydium PAN. W grupie inicjatywnej dużą aktywnością wykazali się księża dziekani, głównie jednak: H. Sobeczko (UO), T. Węclawski (UAM), S. Urbański UKSW i J. Kulisz (Bobolanum).

Dodać jeszcze należy, że do powstania Komitetu Nauk Teologicznych PAN walnie przyczynił się Przewodniczący Rady Naukowej Episkopatu Polski bp Stanisław Wielgus.

Po akceptacji idei utworzenia Komitetu Nauk Teologicznych PAN zorganizowano wybory na członków tegoż Komitetu, które rozpiął Przewodniczący I Wydziału Nauk Społecznych prof. dr hab. H. Samsonowicz. Spośród 205 samodzielnych pracowników naukowych wydziałów teologicznych do Komitetu wybrano 24 teologów polskich (głosy oddawano do 15 II 2003 r.). W głosowaniu bezpośrednim wybrano następujące osoby: ks. prof. Jerzy Bagrowicz, ks. prof. Roman Bartnicki, ks. prof. Marian Bendza, ks. prof. Paweł Bortkiewicz, ks. prof. Tadeusz Brzegowy, ks. prof. Janusz Czerski, ks. prof. Bogdan Czesz, ks. prof. Kazimierz Dola, ks. prof. Paweł Góralczyk, ks. prof. Ryszard Kamiński, prof. Józef Kulisz SJ, ks. prof. Jerzy Misiurek, prof. Stanisław C. Napiórkowski OFMConv., ks. prof. Ireneusz Pawlak, prof. Ryszard Rubinkiewicz SDB, ks. prof. Marian Rusecki, ks. prof. Czesław Rychlicki, prof. Jacek Salij OP, ks. prof. Helmut Sobeczko, ks. prof. Edward Staniek, ks. prof. Stanisław Urbański, ks. prof. Jan Wal, ks. prof. Anzelm Weiss, ks. prof. Tomasz Węclawski.

Wybrani członkowie Komitetu na jego pierwszym posiedzeniu, które odbyło się w dniu 22 V 2003 r. w Pałacu Kultury i Nauki, ukonstytuowali prezydium. Przewodniczącym Komitetu został wybrany ks. prof. dr hab. Marian Rusecki, wiceprzewodniczącym – ks. prof. dr hab. Stanisław Urbański, sekretarzem – ks. prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz, zaś członkami: ks. prof. dr hab. Tomasz Węclawski i ks. prof. dr hab. Marian Bendza.

Na tymże posiedzeniu do Komitetu zostali jeszcze wybrani: ks. prof. Czesław S. Bartnik, ks. prof. Ignacy Dec, ks. prof. Zbigniew Marek, ks. prof. Jan Miazek, ks. prof. Wincenty Myszor, ks. prof. Kazimierz Panuś, ks. prof. Cyprian Rogowski i ks. prof. Manfred Uglorz. W dniu 11 VI 2003 r. Prezydium PAN zaakceptowało wybory z dn. 22 V 2003 r. i od tej chwili Komitet Nauk Teologicznych PAN istnieje formalnie. Na posiedzeniu Komitetu w dniu 22 X 2003 r. nakreślono cele działalności oraz przedyskutowano formy współpracy z różnymi ośrodkami teologicznymi w Polsce.

Wejście teologii do struktur PAN jest niewątpliwie dowartościowaniem teologii jako nauki. Jest ona wreszcie równoprawna z innymi dziedzinami wiedzy. Teolog jako naukowiec nie musi mieć kompleksów wobec swoich kolegów uprawiających inne dyscypliny naukowe. Dawna rezerwa wobec teologii wynikała z niezrozumienia natury teologii, którą wyobrażano sobie jako pobożnościowe opowiadki religijne

o charakterze legendarno-baśniowym. Tymczasem jest ona dyscypliną naukową poszukującą ostatecznej prawdy o człowieku, jego naturze, losie, egzystencji i o całej rzeczywistości. Dopełnia ona wszelkie poszukiwania prawdy przez inne dziedziny nauki. Jej znaczenie i walor widać najlepiej przy badaniach interdyscyplinarnych.

W tym kontekście utworzenie Komitetu Nauk Teologicznych PAN trzeba uznać za ważne wydarzenie historyczne, znaczące także dla dalszego rozwoju nauk teologicznych.

Komitet Nauk Teologicznych stawia sobie do realizacji dwa cele:

1. integracja środowisk teologicznych w Polsce,
2. inspiracja badań teologicznych i troska o rozwój teologii w Polsce, który odpowiadałby wyzwaniom czasu.

W ramach tych celów Komitet będzie się troszczyć o podnoszenie poziomu naukowego teologii oraz wydawanych czasopism, by nadawać im rangę ogólnokrajową i międzynarodową. Zamierza też wydawać własne czasopismo, które będzie jego organem.

Komitet Nauk Teologicznych ma też być ciałem opiniotwórczym wobec różnych instytucji i organizacji, głównie wobec Prezydium PAN, Komitetu Badań Naukowych, Centralnej Komisji do Spraw Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych, Rady Naukowej Episkopatu Polski i Komisji Nauki Wiary.

Ks. Marian Rusecki